

Nr 42

Av herr **Edström m. fl.**, om inrättande vid Lunds universitet av en professur i rättsmedicin.

(Lika lydande med motion nr 85 i Andra kammaren)

Lunds universitet har sedan flera år bland sina riksdagspetita som ett av sina angelägna önskemål uppfört en professur i rättsmedicin. Äskandet har i år liksom tidigare tillstyrkts av kanslern för rikets universitet under framhållande av ämnets samhälleliga betydelse och den katastrofala situation, i vilken rättsmedicinen i vårt land befinner sig. Äskandet har dock ej blivit föremål för proposition.

Ämnet rättsmedicin har som läroämne vid de svenska akademiska lärosätena en gammal tradition. Vid karolinska institutet inrättades en särskild lärostol i medicina legalis år 1841, som 1889 omändrades till ordinarie professur i rätts- och statsmedicin och 1958 till professur i rättsmedicin. Denna professur är alltså den enda i ämnet i riket.

Vid Lunds universitet inrättades 1877 en e. o. professur i patologisk anatomi, rättsmedicin och hygien, som 1898 omvandlades till ordinarie professur i patologisk anatomi och rättsmedicin. En utbrytning av rättsmedicinen kom till stånd 1944, då professuren omändrades till att enbart omfatta patologisk anatomi. Undervisning i rätts- och statsmedicin ombesörjdes därefter av en arvodesanställd läkare. År 1951 inrättades statens rättsläkarstation i Lund, vars föreståndare samtidigt är lärare i rättsmedicin vid universitetet.

Vid Uppsala universitet har sedan 1889 examination i ämnet rättsmedicin bestridits av laboratorn i experimentell och patologisk anatomi. Enligt av Kungl. Maj:t 1924 utfärdad instruktion var laboratorn i patologisk anatomi skyldig att på förordande åtaga sig examination och viss undervisning i rätts- och statsmedicin. För närvarande ombesörjes undervisning och examination av en arvodesanställd lärare knuten till patologiska institutionen.

Vid Göteborgs universitet bestrides undervisning och examination i rättsmedicin av en av prosektorerna vid patologiska institutionen därstädes.

Undervisningen i rättsmedicin avser att bibringa medicine kandidaterna insikt i den mångfald arbetsuppgifter av rättslig art, som möter varje läkare i hans verksamhet. Nämnas kan blodprovstagning och personundersökning vid rattfylleri, utfärdande av rättsintyg om skador uppkomna vid misshandel eller olycksfall, biträde vid brottsplatsundersökningar samt sist

men icke minst kunskap om de anatomiska förändringarna vid dödsfall, framkallade av rättsstridig handling. Kunskaperna skall här vara så pass ingående, att läkaren vid obduktioner skall kunna väcka misstanke på brottslig gärning, även om den före obduktionen utförda polisutredningen ej givit hållpunkter i denna riktning.

Rättsmedicinska obduktioner utfördes tidigare i större utsträckning än nu av vanliga tjänsteläkare. Här liksom inom andra områden av medicinen har emellertid kraven ökat, och det är uppenbart, att analys av dödsfall, där brottslig gärning föreligger eller misstänkes, fordrar specialistutbildad rättsmedicinsk expertis. Att rättsmedicinarens arbete här har en utomordentlig samhällelig betydelse behöver knappast framhållas. Uppenbart är också att arbetsuppgifterna allt mer ökat i omfattning och kommer att göra det än mer med det ökande antalet trafikolycksfall.

För att tillgodose landets behov av rättsmedicinsk expertis har Sverige indelats i rättsläkardistrikt, som avses skola utrustas med var sin rättsläkarstation. Tre rättsläkarstationer är för närvarande inrättade, nämligen i Stockholm, Lund och Umeå. Ytterligare rättsläkarstationer skall inrättas i Göteborg och planeras även i Uppsala.

Någon rekrytering till rättsläkarbanan har emellertid på många år knappast ägt rum. Den planerade utbyggnaden av landets rättsmedicinska verksamhet torde därför möta mycket stora svårigheter. Bristen på rekrytering är så markant, att det icke är överdrift att tala om att rättsmedicinen befinner sig i en krissituation, vilket i sin tur kan menligt påverka rättssäkerheten i landet. Även ett tillfälligt bortfall genom sjukdom eller liknande av en av de nu verksamma rättsläkarna skulle ha en katastrofal verkan.

Orsakerna till den bristfälliga rekryteringen är flera. En är naturligtvis att banan på grund av sin speciella karaktär icke verkar lockande. En annan och säkerligen mycket väsentlig orsak är, att verksamheten vid rättsläkarstationerna icke eller endast med stor svårighet kan förenas med vetenskapligt arbete och att banan därför icke kan draga till sig yngre, lovande adepter. De nu i tjänst varande rättsläkarna är så överhopade med rutinarbete, att de knappast har tid att handleda och utbilda yngre adepter. Som exempel kan nämnas, att rättsläkaren i Lund förutom administrativa uppgifter årligen har ungefär 470 förrättningar (huvudsakligen obduktioner), varav ca 400 utanför Lund. Han befinner sig ungefär 180 dagar per år på tjänsteresor; därav tar över 90 mer än åtta timmar per dygn i anspråk. Han har dessutom undervisnings- och tentamensskyldighet för två kurser med sammanlagt 90 deltagare per år. Arbetsbördan per rättsläkare resp. rättsläkarassistent torde vara lika stor vid rättsläkarstationen i Stockholm.

Upprättandet av ytterligare en professur i rättsmedicin skulle ge möjlighet för undervisning och utbildning av unga adepter och för deras handledning i vetenskapligt forskningsarbete samt därigenom häva nödsituationen inom rättsmedicinens område. Detta har också beaktats av kungl. medicin-

nalstyrelsen, som i tidigare yttrande har framhållit, att inrättande av ytterligare en professur borde verka i hög grad stimulerande på rättsläkarbanans rekrytering och garantera en hög vetenskaplig standard för rättsmedicinen. Medicinska fakulteten i Lund har i sin petitaskrivelse för innevarande år framfört liknande synpunkter. För att den blivande professorn skall få tid att tillfredsställa fylla sina uppgifter i forskningens och undervisningens tjänst, bör han få tillräcklig assistans för skötseln av rättsläkarstationen. Detta har beaktats av Kungl. Maj:t, som i statsverkspropositionen till 1962 års riksdag föreslår inrättande av en tjänst som rättsläkaramanusens vid statens rättsläkarstation i Lund.

Vi vill också framhålla, att den nybyggnad för patologi och rättsmedicin, som nu är uppförd i Lund, inrymmer en mycket väl utrustad rättsmedicinsk institution med goda möjligheter för vetenskapligt arbete och med utrymme också beräknat för yngre adepter.

Avslutningsvis kan nämnas dels att omvandlandet av rättsläkartjänsten vid rättsläkarstationen i Lund till en professur ej medför ökad utgift för statsverket, dels att rättsmedicinen i Danmark företrädes av två professorer (Köpenhamn och Århus) och att man i Finland utöver professuren i Helsingfors också avser att inrätta en professur i rättsmedicin vid Åbo universitet.

Med hänvisning till ovanstående får vi hemställa,

att riksdagen måtte principbesluta att en professur i rättsmedicin vid Lunds universitet inrättas från och med den 1 juli 1963.

Stockholm den 23 januari 1962

Gunnar Edström

Gösta Jacobsson

Thorsten Larsson

Ingeborg Carlqvist
